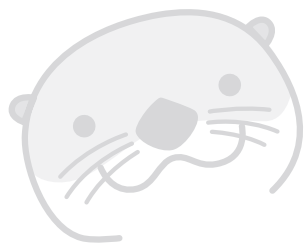

แต่ปางก่อน

แก้วเก้า

ทดลองอ่าน

สำนักพิมพ์อรุณ
กรุงเทพมหานคร

หนังสือคุณภาพ
โดยอมรินทร์กรุ๊ป

คำนำสำนักพิมพ์

แต่ปางก่อนเป็นนวนิยายเรื่องแรกที่ส่งให้นามปากกา ‘แก้วแก้ว’ เป็นที่นิยมชมชอบในหมู่ผู้อ่านอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่เมื่อสามสิบกว่าปีก่อนจนถึงปัจจุบัน ด้วยเนื้อเรื่องที่สนุกพิสดารจากจินตนาการอันล้ำเลิศนำอัศจรรย์ของผู้เขียน

แต่ปางก่อนได้รับการดัดแปลงสร้างเป็นละครโทรทัศน์หลายครั้ง ทำให้ผู้ชมนอกจากได้รับความบันเทิงแล้ว ยังได้ซาบซึ้งกับบทเพลงอันแสนไพเราะ ทั้งเพลง ‘แต่ปางก่อน’ และ ‘ลาวมานแก้ว’ ที่ใส่ทำนองให้เพลงในนวนิยายกลายเป็นเพลงจริง ๆ ขึ้นมาอย่างเพราะพริ้งสมจินตนาการของผู้อ่าน

สำนักพิมพ์อรุณได้รับอนุญาตจากผู้เขียนให้จัดพิมพ์ แต่ปางก่อน ขึ้นอีกครั้งด้วยความขอบคุณ และยังได้รับเกียรติจากอาจารย์หทัย บุณนาค ศิลปินยอดเยี่ยม ที่กรุณาวาดภาพปกอันงดงามสำหรับการพิมพ์ครั้งนี้ด้วย จึงต้องขอขอบคุณอาจารย์หทัย ตลอดจนผู้ติดต่อประสานงานทั้งสองท่าน คือ อาจารย์ศุภชัย เสริมสุขเจริญชัย แห่งวิทยาลัยเพาะช่าง และคุณปรีชาพร ประเสริฐ เป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ คุณอนรรฆวิชัย นิตยโฆษกุล และคุณจิตติ หนูสุข ได้กรุณารวบรวมประวัติการพิมพ์ แต่ปางก่อน โดยครบถ้วนสมบูรณ์ ทางสำนักพิมพ์จึงต้องขอขอบคุณทั้งสองอย่างสูงด้วยเช่นกัน

สำนักพิมพ์อรุณ

กรกฎาคม 2563

1

พ.ศ. 2490

ประตูลิเก้ดัดแบบสมัยเก่า ทั้งใหญ่และกว้างจนดูหะทะนั้น กั้นอยู่ตรงปากทางเข้าบริเวณอันกว้างขวางไม่ต่ำกว่าห้าสิบไร่ หนาข้างด้วยกำแพงสูงทึบ ด้านบนฝั่งเศษแก้วแหลมคมเรียงราย รวากับเป็นการประกาศห้ามอยู่ในที่ ถึงการล่องล้าเข้าไปในบริเวณนั้นโดยพลการ

ลิเก้ดัดที่บ้านประตูลิเก้ดัดเป็นลวดลายรูปดวงอาทิตย์ ฉายรัศมีเป็นแนวยูโดยรอบ เหนือปูยเมฆที่ขดคล้ายลายไทย ด้านบนของดวงอาทิตย์ปรากฏรูปจักรขนาดย่อมกว่าเล็กน้อยประดับอยู่ คล้ายกับเป็นตราหรือสัญลักษณ์ของสถานที่ หรืออะไรสักอย่างหนึ่งที่เกริกเกียรติ โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบายมากกว่านี้

เหนือบานประตูเป็นป้ายขนาดใหญ่ พอสมกับบานประตู ฝังตัวอักษรทองเหลืองขนาดเขื่อง แลเห็นได้แต่ไกลว่า

โรงเรียนกุลสตรีวิทยา

นัยน์ตาสีน้ำตาลแก่เจือดำ ประกายแจ่มใสของหญิงสาวผู้หนึ่งจับอยู่ที่ตัวอักษรนี้ราวกับว่าจะอ่านให้แน่ใจ ตัวหล่อนเองนั้นนั่งอยู่ในร่มมอร์ริสสีดำขนาดกลาง คู่กับบุรุษสูงวัยผู้หนึ่ง ซึ่งมีเค้าหน้าคล้ายกับหล่อนอยู่บ้าง เขา

เป็นฝ่ายถามขึ้น ขณะมือยังคงวางพาดอยู่บนพวงมาลัย

“เห็นจะต้องนั่งรถเข้าไปข้างในกระมัง แม่ฟ้า ขึ้นเดินจากประตูว่าจะถึงตัวโรงเรียนคงเมื่อยแย่ กระเป๋าเสื้อผ้าก็ไปไม่ใช่ว่าเล็กๆ”

“ลูกจะลงไปสั่นกระดิ่งเรียกยามนะคะ คุณพ่อ” หญิงสาวผู้ถูกเรียกว่า ‘แม่ฟ้า’ เปิดประตูรถลงไปทันที ร่างของหล่อนโปร่งบางดูกะทัดรัดเหมาะกับการเคลื่อนไหวอันกระฉับกระเฉงนำดู

หล่อนดึงสายกระดิ่งที่ประตู่ พอสิ้นเสียง ร่างหนึ่งก็โผล่จากป้อมยามข้างประตูที่บังไว้ด้วยซุ้มเฟืองฟ้าขนาดใหญ่แทบจะมองไม่เห็นป้อมออกมาทันที จนหล่อนแทบจะสะดุ้งผละไปเพราะนึกไม่ถึง

“แหม! เล่นเอาตกใจ” หล่อนอุทานพร้อมกับหัวเราะเบาๆ จนเห็นฟันซี่เล็กๆ ขาวสะอาดเหมือนฟันเด็กน้อย

แต่อีกฝ่ายไม่มีอารมณ์สนุกไปด้วย ร่างผอมๆ ค่อนข้างโค้งงอไปถึงอายุเกินหกสิบไปแล้วหลายปี แลดูมอซออยู่ในเสื้อคอปิดสีน้ำตาลเก่าๆ และกางเกงทรงเดียวกัน ริมฝีปากเหี่ยวแห้งมีหมากจับเป็นคราบ เจ้าตัวเคี้ยวหยับๆ อยู่ตลอดเวลา

หากเมื่อพิศหญิงสาวเต็มตา ความตึงเครียดในสีหน้าก็หย่อนลงกลายเป็นความฉงนสนเท่ห์อะไรบางอย่าง ซึ่งหญิงสาวไม่ได้สนใจ ถามเสียงแหบๆ ว่า

“คุณมาหาใคร”

“ฉันเป็นครูคนใหม่ของโรงเรียนไงจ๊ะลูก” ผู้มาเยือนตอบเสียงใส “อาจารย์กาบทองบอกให้ชนของมาได้วันนี้ ฉันก็เลยชนมา แล้วจะเอารถเข้าไปได้ไหมจ๊ะ เพราะเดินไปคงไม่ไหวแน่ๆ กระเป๋าหนักออกจะตาย”

พูดยังไม่ทันจบ ผู้ถูกถามก็พยักหน้าหงิกๆ ดึงกุญแจพวงโตออกมาจากเอว

“ได้...ได้...เข้ามาสิ คุณกาบทองบอกไว้แล้ว”

รถมอริสสีดำเคลื่อนผ่านประตูเข้าไปตามถนนโรยกรวด ซึ่งทอดไปตามบริเวณลักษณะคล้ายป่าโปร่ง ร่มรื่นด้วยไม้ยืนต้นอายุนับสิบๆ ปี แผ่

กึ่งก้านประสานกันอยู่เหนือพื้นหญ้า ไกลออกไปคืออาคารสองชั้นหลายหลัง
ทาสีอ่อนๆ โผล่พ้นหมู่ไม้ออกมาเรียงราย หญิงสาวอุทานว่า

“บริเวณนี้คงทำเลียนแบบแผนชั้นของอังกฤษนะค่ะ คุณพ่อ ถ้าไม่มี
ตัวโรงเรียน มีแต่วังของเกาต์ดั้งเดิมอย่างเดียวคงจะงามกว่านี้มาก เสียตาย
เหลือเกินค่ะ”

“เจ้าของท่านมอบให้เป็นโรงเรียนก็ดีแล้วนี้ลูก พ่อว่าได้กุศลแรงดี”

“ลูกเสียตายของเกาต์นะค่ะ...คุณพ่อขา ตึกโน้นค่ะ เป็นตึกนอนของ
พวกครู อาจารย์ใหญ่ก็มีห้องอยู่ที่นี่ คุณพ่อจอดรถตรงหน้าตึกก็ได้ค่ะ ลูก
จะได้หิ้วของไปสะดวกหน่อย”

ผู้เป็นบิดาจอดรถลงตรงหน้าอาคารสองชั้นรูปยาว มีระเบียงชั้นบน
เชื่อมต่อกับอาคารหลังติดกัน มีผู้คนเดินไปมาไม่ขาดระยะ แม้เป็นวันหยุด
แม้เห็นในระยะไกลก็ยังสังเกตเห็นได้ว่าเป็นสตรีเพศทั้งหมด และกว่าครึ่งเป็น
สตรีในวัยเยาว์ หรือไม่ก็แรกรุ่นตรึงทั้งสิ้น

ราชาวดีถอนใจลึกๆ โดยมีให้ผู้เป็นบิดาสังเกตเห็น หล่อนปิดบังความ
รู้สึกไว้ในกิริยากระฉับกระเฉงขณะก้าวลงจากรถ แฉ่งความจำนงกับการโรง
หญิงแถวนั้นว่าขอพบอาจารย์ใหญ่ เพียงครูเดียวหล่อนและบิดาก็ได้เข้ามา
นั่งคอยอยู่ในห้องรับแขกภายในห้องชุดส่วนตัวของผู้ที่หล่อนประสงค์จะพบ

“เดี๋ยวอาจารย์ใหญ่ก็คงจะออกมาค่ะ คุณพ่อ” หล่อนบอกบิดาผู้หนึ่ง
เงิบขริมอยู่บนเก้าอี้กั๊กตัวหนึ่ง

ระหว่างรอคอย ราชาวดีนึกถึงสตรีวัยกลางคน รูปร่างเตี้ยท้วม ทว่า
มีสง่า ระคนด้วยความเคร่งเครียดแบบผู้รับผิดชอบงานใหญ่ และมีคนอยู่ใน
ความดูแลเป็นจำนวนมาก ในความเข้มงวดของอาจารย์กัปทอง อาจารย์ใหญ่
โรงเรียนกุลสตรีวิทยาผู้นี้ หญิงสาวมองเห็นความน่านับถือแฝงอยู่ ทำให้รู้สึก
ว่าหล่อนคงจะยึดสตรีผู้มีวัยคราวแม่นั้นเป็นที่พึ่งได้ในคราวจำเป็น

ทวนนึกถึงตัวเอง ความจริงการยึดอาชีพครูเป็นสิ่งที่ไม่แปลกนักสำหรับ
หญิงสาวเช่นหล่อน ในสมัย พ.ศ. 2490 ที่สงครามมหาเอเชียบูรพาเพิ่งจบลง
ไม่กี่ปี กุลสตรีผู้มีการศึกษาจบชั้นมัธยมจากโรงเรียนสตรีมีชื่อเสียงออกจะ

นิยมอาชีพอื่นได้ยากเต็มที หากไม่ศึกษาต่อชั้นมหาวิทยาลัย แต่ถึงกระนั้น ราชาวดีก็ไม่เห็นว่าห่อนจะได้เป็นครูในโรงเรียนกุลสตรีวิทยา ซึ่งได้ชื่อว่ามีระเบียบแบบแผนในการอบรมเป็นเยี่ยมไม่แพ้คุณภาพการสอนหนังสือ ในเมื่อตัวห่อนเองนั้นจบมาจาก ‘โรงเรียนฝรั่ง’ หรือ ‘คอนแวนต์’ คนละแบบกับโรงเรียนนี้โดยสิ้นเชิง

แต่อาจารย์กาบทองนั้นพอใจห่อนด้วยเหตุผลหลายประการ ราชาวดีจึงพ้นจากเครื่องแบบนักเรียน ก้าวมาสู่ความเป็นครูอย่างเต็มตัว ทั้งๆ ไม้มีความมั่นใจ สาวน้อยนี้กว่าอย่างห่อนจะวางตัวเป็นครูได้อย่างภาคภูมิใจไหน โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับอาจารย์กาบทอง

สตรีผู้หนึ่งก้าวพ้นประตูที่ห้อยม่านผ้าดอกรวบไว้เป็นสองไขเข้ามาในห้อง บิดาห่อนรีบผุดลุกขึ้นยืนทำความเคารพ เช่นเดียวกับหญิงสาว แต่ฝ่ายเจ้าของสถานที่เพียงแต่รับการเคารพนั้นด้วยอาการเรียบๆ ปราศจากความกระตือรือร้น

“มาแล้วหรือ ราชาวดี”

ประโยคนั้นเป็นการทักมากกว่าคำถาม แล้วอาจารย์กาบทองก็ทรุดตัวลงนั่ง พุดติตต่อไปว่า

“ห้องพักของเธออยู่ชั้นบนนี้เอง สุดมุมตึก ความจริงห้องนอนครูนี้ อยู่กันห้องละสองคน แต่ครูสุดใจที่อยู่เดิมนั้น เขากลับไปเยี่ยมบ้าน อาทิตย์หน้าถึงจะกลับ เธอเลยต้องอยู่คนเดียวไปก่อน แต่มีครูอยู่กันหลายคนคงจะไม่เหงาอะไร”

คำพูดของอาจารย์กาบทองไม่เปิดโอกาสให้ราชาวดีหรือแม้แต่บิดาของห่อนพูดอะไรได้ นอกจากหญิงสาวเอ่ยออกมาเบาๆ เพียงคำเดียว

“ค่ะ”

“ถ้าจะกลับบ้าน ก็กลับตอนเสาร์อาทิตย์จะสะดวกกว่า ว่าแต่คุณบุญเรื่องจะย้ายไปอุดรฯเมื่อไรคะ”

“ผมย้ายไปแล้วครับ” บิดาของราชาวดี ผู้รับราชการในตำแหน่งนายอำเภอตอบเรียบๆ “แต่กลับมาเมื่อวานเพื่อจะได้พาลูกมาที่นี่ พรุ่งนี้

ก็จะกลับไปแล้วครับ”

เขาหันมาทางหญิงสาวผู้หนึ่งเงียบอยู่ แว่นตาอ่อนโยนลง

“ลูกมาอยู่กับอาจารย์ ผมก็ค่อยเบาใจ ขอฝากลูกด้วยเถอะนะครับ อาจารย์ ถ้าทำผิดพลาดประการใด โปรดดูว่าตักเตือนด้วย เพราะแม่ฟ้าก็ยังเด็กนัก อาจจะไม่มีความคิดไปบ้าง”

“อย่าห่วงเลยคะ คุณบุญเรือง” น้ำเสียงอาจารย์กาบทองนุ่มนวลกว่าเดิม “ราชาวดีเป็นลูกของวดีก็เหมือนเป็นหลานดิฉัน อยู่ที่นี่ ดิฉันคิดว่าคงสบายพอสมควร”

“ครับ ผมเชื่อเช่นนั้น” บิดาของราชาวดีพูดลุกขึ้นเป็นการอำลา “ผมขอลาละครับ อาจารย์ พ่อไปละนะ แม่ฟ้า ถ้าจัดที่ทางไหนได้เรียบร้อยแล้ว อาจจะมารับลูกไปเที่ยวบ้าง ถ้าพ่อจะลงมากลางเพชาก็จะมาเยี่ยมลูกด้วย”

คำสัญญานั้นค่อนข้างจะรางเลือน แต่ราชาวดีก็สะกดความอ่อนแอไว้ได้ทำทางเรียบเฉย เพราะรู้ว่าอาจารย์กาบทองกำลังเพ่งพิศอยู่ตลอดเวลา

หล่อนออกไปส่งบิดาที่รถยนต์ รอจนรถเคลื่อนออกไปถึงประตูใหญ่ จึงหันหลังกลับ เทบสะดุ้งเมื่อเห็นอาจารย์ใหญ่เดินตามมามองดูอยู่เยียบๆ

“หีบเสื้อผ้าของเธอ คนงานขนขึ้นไปแล้ว เดี่ยวฉันจะให้ครูที่พี่พาเธอไปห้องพัก” สีน้าอาจารย์กาบทองกลับเครื่องขมิ้นขึ้นมาอีก “แล้วพรุ่งนี้ เธอเตรียมตัวให้เรียบร้อย หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว ฉันจะพาเธอไปพบเจ้าของโรงเรียน เพื่อให้ท่านได้รู้จักเธอไว้ตามธรรมเนียม”

“เจ้าของโรงเรียน?” ราชาวดีพึมพำ

“ฉันหมายถึงหม่อมพรรณราย แต่ท่านไม่ได้อยู่ที่นั่นดอกนะ ท่านเพิ่งย้ายไปอยู่แถวบางกะปิได้ไม่กี่เดือนนี่เอง”

ราชาวดีรับฟังเยียบๆ โดยไม่กล้าถาม ฟังจากที่อีกฝ่ายหนึ่งพูดก็รู้ว่าหล่อนกำลังจะถูกพาไป ‘รายงานตัว’ กับนายจ้างโดยตรงนั่นเอง เพราะอาจารย์กาบทองนั้น ถึงแม้เป็นอาจารย์ใหญ่หากมิใช่เจ้าของโรงเรียน เท่าที่รู้จักกันคือเธอเป็นญาติห่างๆ เมื่อเรียนจบจากมหาวิทยาลัยก็มารับหน้าที่บริหารโรงเรียนแทนเจ้าของซึ่งสุขภาพไม่ดีนักเพราะความสูงวัย มีอำนาจสิทธิ์ขาดเกือบจะ

ทุกอย่างในการควบคุมดูแลโรงเรียนสตรีที่มีชื่อเสียงแห่งนี้

หญิงสาววัยไล่เลี่ยกับราชาวดี หรืออาจจะสูงกว่าสักสองสามปี เดินเข้ามาหยุดอยู่ใกล้ๆ คนทั้งสองด้วยท่าทางสงบเสถียร พออาจารย์กาบทองหันไปเห็น หล่อนก็ถามอย่างสุภาพว่า

“อาจารย์ให้หาฉันหรือคะ”

“ถูกแล้วฉวีล นี่ครูคนใหม่ชื่อราชาวดี” อาจารย์ใหญ่ตอบโดยปราศจากรอยยิ้มตามเคย “เขาจะพักอยู่ห้องเดียวกับครูสุดใจ เธอช่วยพาไปที่ได้ไหม แล้วแนะนำเกี่ยวกับระเบียบการอยู่ตึกนอนให้ทราบด้วย เป็นครูใหม่ยังไม่ทราบอะไรดีนัก”

“ค่ะ” หญิงสาวผู้นั้นตอบอย่างเรียบร้อย

หล่อนเป็นหญิงหน้าตาธรรมดา ไม่ถึงกับสะสวย แต่ก็ดูเปิดเผย และเป็นมิตรดีจนทำให้ดวงหน้าเรียบๆ นั้นน้อมมองอย่างประหลาด น้ำเสียงอ่อนหวานนุ่มนวลติดจะห้าวระเ่่น้อยๆ และช่างพูดช่างคุย ไม่กี่นาทีต่อมาก็คุยกับราชาวดีได้ราวกับรู้จักกันมาหลายปี

“ห้องนี้น่าสบายค่ะ” หล่อนบอกเมื่อพาหญิงสาวไปถึงห้องพัก “อยู่มุมตึกพอดี ลมโกรกเย็นกว่าห้องอื่นๆ นั่งอยู่ได้ทั้งวันไม่ร้อนเลย ห้องทางโน้นชื้นะ ค่อนข้างอับลม”

ห้องนั้นมีเนื้อที่กว้างพอจะตั้งเตียงได้ถึงสองเตียงโดยยังเหลือที่ว่างพอๆ มิโตะเครื่องแป้งไม้ดำตรงปลายตีนเตียง และตู้เสื้อผ้าขนาดกลางอีกสองใบ เป็นเครื่องเรือนทั้งหมดเท่าที่มี ภายในห้องค่อนข้างสว่าง เพราะฉาบผนังด้วยสีนวล หน้าต่างเปิดหมดทุกบาน แต่มีม่านผ้าดอกสีเขียวอ่อนรวบไว้เป็นสองข้างแบบเดียวกับห้องอื่นๆ หนีบใส่ของของราชาวดีวางอยู่ตรงปลายเตียง เจ้าตัวจึงคุกเข่า รื้อของออกจากหีบอย่างว่องไว

“ให้ฉันช่วยไหมคะ”

“ขอบคุณค่ะ แต่ไม่มีอะไรมากหรอก เสื้อผ้ามีไม่กี่ตัว” ราชาวดีเงยหน้าขึ้นยิ้มอย่างพอใจ แล้วปรารภต่อว่า “มีแต่เสื้อผ้าส่อนเด็ก พรุ่งนี้อาจารย์ใหญ่จะพาไปหาเจ้าของโรงเรียน ต้องใส่เสื้อผ้าถุงน้ำเงินหรือเปล่า

คะ”

“อู๊ย อะไรก็ได้ค่ะ” ฤวิลอุทานแล้วหัวเราะ “แต่งตัวสวยๆก็ได้ ไปพบเจ้านายทั้งที อย่างเสื้อตัวนั้นนะคะ สวยออก...ักเองหรือคะ”

เสื้อที่ราชาวดีหยิบออกมาเป็นเสื้อลูกไม้ถักด้วยโครเชต์ทั้งตัว สีชมพูอ่อนจนเกือบขาว ลวดลายลูกไม้ที่ประกอบกันเห็นเป็นรูปดอกไม้กลีบซ้อนสองชั้นอย่างเด่นชัด แขนสามส่วนเข้ารูปที่เอว แล้วปล่อยชายให้บานออกน้อยๆ เข้าชุดกันได้เป็นอย่างดีกับผ้าจีนสีเดียวกัน เย็บเป็นแบบสำเร็จรูปยาวครึ่งน่อง

สีหน้าราชาวดีสลดลงเล็กน้อยเมื่อตอบ

“เสื้อของคุณแม่ฉันนะคะ คุณแม่ถักไว้หลายปีแล้ว เก็บไว้อย่างดีเลยคะ ฉันไปพบเข้าในหีบก็เลยหยิบมาด้วย เอาไว้เป็นที่ระลึก ไม่คิดจะใส่”

“คุณแม่ของเธอ...”

“เสียแล้วคะ บ้านเราถูกระเบิด...คุณแม่ติดอยู่ในนั้น ส่วนคุณพ่ออยู่กับฉันรอดมาได้”

“ฉันเสียใจด้วย” สีหน้าฤวิลสลดลงเช่นกัน แต่แล้วหล่อนก็ชวนคุยต่อเหมือนกับจะเบนความสนใจไปอีกทาง “หน้าตาทำทางอย่างเธอ หม่อมท่านอาจจะพอใจนะคะ ถ้าท่านชอบครุคนไหน ท่านก็จะเรียกไปใช้สอยบ่อยๆ มีของรางวัลให้ ฉันจำได้ตั้งแต่ตอนเราอพยพไปอยู่อยุธยาหนีลูกระเบิดแน่ะคะ ท่านเคยเรียกฉันไปใช้สองสามที แล้วยังให้ผ้ามาผืนหนึ่งเลย สวยทีเดียว”

“อาจารย์ใหญ่บอกว่าท่านไปอยู่บางกะปิหรือคะ” ราชาวดีถามอย่างสนใจ

“ค่ะ เมื่อก่อนท่านอยู่ในวัง ในโรงเรียนแหละค่ะ พอสงครามเลิก ท่านก็ไปปลูกตึกใหม่อยู่ที่โน่น บอกว่าเอาไว้รับลูกชายท่าน คุณชายจิรายุสไงล่ะคะ เพิ่งจะกลับจากอังกฤษ ตึกนั้นสวยจังเลย ฉันเคยเห็นหนเดียวดอนท่านทำบุญบ้าน ยังติดใจแทบตาย”

“วังตรงไหนคะ”

“บางกะปิค่ะ”

“ไม่ใช่ค่ะ ฉันหมายถึงวังในโรงเรียน...อยู่ตรงไหนคะ”

“อ้อ” ถวิลผุดลุกจากเตียงที่หล่อนนั่งห้อยเท้าอยู่อย่างสบาย “ดูจากที่นี่จะเห็นหรือเปล่าก็ไม่รู้ เป็นตึกแบบฝรั่งเหมือนกันค่ะ แต่ใหญ่โตเกินไป ฉันเองเห็นเข้ายังรู้สึกเลยว่าไม่ค่อยน่าอยู่ เสด็จในกรมฯท่านทรงได้แบบมาจากเมืองฝรั่งค่ะ สร้างตั้งแต่สมัยรัชกาลที่หก มาดูทางนี้ซีคะ”

ราชวดีลุกจากทำนองคุกเข่าหยิบของออกจากหีบเดินไปที่หน้าต่าง มองออกไปเหนือทิวกำแพงเขียวชอุ่มซึ่งขึ้นอยู่เรียงราย ไกลออกไปยอดตึกหลังหนึ่ง ลอยขึ้นมาโดดเด่น ประกอบด้วยหลังคาทรงสูง และบ้อมรูปแปดเหลี่ยม ตรงมุมบ้าน ลักษณะคล้ายหอคอยประดับหน้าต่างกระจกที่ส่องประกายกระทบแสงอาทิตย์ แลดูสวยงามอยู่แม้ในระยะไกล

“แล้วใครอยู่ที่นั่นคะ ตอนนี้”

“ไม่มีใครหรอกค่ะ ปิดตายเอาไว้เฉยๆ...ดีเหมือนกันที่อยู่ห่างโรงเรียน ตั้งเยอะ ไม่งั้น...” ถวิลลดเสียงลงอย่างมีความหมาย

ราชวดีจับความผิดปกติในน้ำเสียงได้ ก็เหลียวมามองอย่างแปลกใจ

“อะไรหรือคะ”

“ที่วังนะซีคะ” ถวิลทำท่าชนลูกชนพอง “ตั้งแต่ค่ำไปแล้วละก็ ไม่มีใครกล้าเดินผ่านหรอกค่ะ ถึงกลางวันแสดๆ ก็เถอะ ลือกันว่าผีดูนกจากฉกรรจ์เลยทีเดียวนะ”

2

ราชาวดี หัวเราะคิกออกมาเมื่อได้ยิน ทำทางหล่อนไม่แสดงเลยว่
เชื่อถือ ตรงกันข้ามกับอีกฝ่ายที่เอาจริงเอาจังจนออกนอกหน้า

“อ้าว! หัวเราะเพราะไม่เชื่อหรือคะ” ถวิลถามอย่างซุ่มเคื่องเล็กน้อย
“คอยดูไปเถอะ แล้วจะเจอดีเข้าอีกคนหรือคะ คนในโรงเรียนไม่มีใครกล้า
เข้าไปใกล้เลยจนคนเดียว ถ้าต้องไปก็เกาะกันไปเป็นพรวนทีเดียว...”

“ฉันไม่เคยเห็นผีนี่คะ เลยไม่แน่ใจว่าจะมีจริง” ราชาวดีตอบยิ้มๆ
รอยยิ้มยังไม่เลือนไปจากดวงหน้าที่มีผิวพรรณสะอาดบาง “แต่ถ้าที่ไหนมี
ตึกเก่าๆ ละก็ มักจะมีข่าวเล่าลือถึงเรื่องผีดูแตรอยู่เป็นประจำ ว่าแต่มีคน
เคยเห็นหรือคะ”

“เห็นกันตั้งหลายคนค่ะ” ถวิลตอบรับด้วยเสียงหนักแน่น ความไม่เชื่อ
ของสาวน้อยเท่ากับแรงให้หล่อนอยากจะยืนยันมากขึ้น “ถ้าคนที่เข้าไปตอน
กลางคืนละก็ วิ่งออกมาแทบไม่ทัน วิ่งปิดตายแท้ๆ แต่มีเสียงคนเดิน...
ไฟสว่าง...บางที่มีเสียงดนตรีไทย เหมือนใครเล่นมโหรีดังมาจนถึงตึกนอน
ตอนดึกๆ ครูที่นี่เคยได้ยินกันหลายคน”

“ทำไม่ถึงมีผีดูคะ” ราชาวดีซัก หล่อนไม่มีทำทางว่าจะเชื่อ แต่ซัก
เพราะความอยากรู้มากกว่าอย่างอื่น “มีคนตายหรือคะ วังนี้เพิ่งสร้างสมัย

รัชกาลที่หกนี่เอง ไม่น่าจะมีใครตายก็มากนัก”

“โอ้ย เจ้านายนะ ท่านจะตายไป” อีกฝ่ายทำลุ่มทำเสียวให้รู้ว่าเกรงกลัวเอาจริง ๆ “ที่สิ้นพระชนม์ไปก็หลายองค์เหมือนกันค่ะ แล้วก็หม่อมของท่าน แล้วพระโอรสอีก เจ้านายที่นี้อายุสั้นค่ะ เดียวนี้ก็แทบไม่มีเหลือแล้ว นอกจากหม่อมท่านกับคุณชาย...แต่นั่นก็ชั้นหลาน แล้วไปอยู่เมืองนอกตั้งนาน”

“ด้วยเหตุนี้หรือคะ วังถึงได้กลายมาเป็นโรงเรียน”

“ค่ะ...คงเพราะยังงั้น” ฤวิธตอบอย่างไม่แน่ใจนัก “ฉันทราบเพียงเลา ๆ ว่า ทายาทของเสด็จในกรมฯนั้นไม่มี หม่อมท่านเองก็ไม่ใช้หม่อมของทายาทท่าน ท่านพ่อของคุณชายจิรายุสเป็นพระญาติห่าง ๆ หรือไงนี่แหละค่ะ แต่ในเมื่อเป็นพระญาติสนิทที่เหลื้อยู่ก็เลยได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน ความจริงแล้วไม่เชิงเป็นเจ้าของเต็มตัวหรอกค่ะ เพราะมีสิทธิ์เพียงครึ่งเดียวของรายได้...”

หล่อนสะดุ้งอย่างนึกขึ้นได้ ยกมือขึ้นปิดปากตนเอง

“ตายแล้ว! ฉันพูดมากไปหน่อย รู้ถึง हुआจารย์ใหญ่ละก็ ฉันคงโดนแฉ็ดแน่เลย เธออย่าบอกใครนะค่ะ”

ราชวดีอดขันไม่ได้

“ไม่บอกหรอกค่ะ”

“ฉันเห็นจะต้องไปเสียที” ฤวิธตัดบทเอาดี ๆ เหมือนกับรู้ตัวว่าถ้าขึ้นพูดต่อไป หล่อนคงจะหลุดปากพูดถึงอะไรที่ไม่ควรพูดออกมาอีกหลายคำ “ห้องรับประทานอาหารอยู่ชั้นล่างของตึกนะค่ะ สำหรับพวกครู เรารับประทานอาหารตอนหกโมงเย็นค่ะ อย่าล่งไปช้ากว่านั้นนะค่ะ อาจารย์ใหญ่ไม่ชอบค่ะ”

“ค่ะ ฉันจะลงไปก่อน ขอบคุณค่ะที่เอื้อเฟื้อฉันเป็นอย่างดี”

“ไม่เป็นไรค่ะ”

รอยยิ้มยังคงหลงเหลืออยู่บนดวงหน้าของราชวดี หล่อนหันกลับไปมองภายนอกหน้าต่างอีกครั้งหนึ่ง ยอดตึกที่โผล่พ้นหมุ่ไม้ นั้น แม้เห็นระยะไกลก็ยังมองเห็นความสวยงามของฝีมือการสร้างและออกแบบอย่างที่ทำ

ไม่ได้แล้วในปัจจุบัน

‘เคราะห์ดีเหลือเกินที่ไม่โดนถูกระเบิด’ หญิงสาวรำพึงกับตนเอง ‘ไม่ก็น่าเสียดายแย่ แต่...เราเคยเห็นบ้านแบบนี้มาจากไหน’

เมื่อเพ่งมองก็ยิ่งคล้อยคล้าคล้าคล้าว่าเคยผ่านตามาก่อน ทั้งๆที่เมื่อมาติดต่อสมัครเข้าเป็นครูที่โรงเรียนนี้ หล่อนตรงไปที่ตึกเรียนด้านหน้า ไม่มีโอกาสสมองเห็นวัง เพราะตึกนอนบังเสียหมด

‘อาจจะเคยเห็นแมนชั่นของฝรั่งในรูปละมั่ง ที่คอนแวนต์มีหนังสือฝรั่งมากเสียด้วย’ หล่อนสรุปกับตัวเอง ‘แบบนี้คงจะมีอยู่บ้างคล้ายๆกัน แหม! ค้นตางี้เลย’

เพราะปักใจว่าคงจะเคยเห็นในรูปมาก่อน ราชวดีจึงไม่ได้เอาใจใส่มากนัก หล่อนหยิบเสื้อผ้าที่จำเป็นออกมาจากหีบ ใส่ตู้แขวนเฉพาะชุดที่สวมทำงานหรือไปเที่ยว ที่เหลือก็วางพับไว้อย่างเรียบร้อย เคราะห์ดีที่หล่อนมีข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัวไม่มากนัก จึงไม่ลำบากในการจัดเข้าที่ให้เสร็จภายในชั่วโมงเดียว

ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อยหมด ราชวดีกลับมานั่งอยู่คนเดียวบนเตียง... หล่อนเริ่มรู้สึกเหมือนนกในกรงไม่มีผีด เพราะไม่คุ้นเคยกับการอยู่โรงเรียนประจำมาก่อน

เมื่อมารดายังมีชีวิตอยู่ บ้านของหล่อนแสนจะร่มเย็นเป็นสุข หล่อนถูกตามใจให้ชุกจนได้ตามใจชอบในฐานะลูกคนเดียว แม้จะเป็นหญิง หล่อนก็สามารถเก่งกล้าได้ราวกับเด็กผู้ชาย จนกระทั่งบ้านถูกระเบิดตอนสงคราม หล่อนสูญเสียมารดาไปเมื่ออย่างเข้าสู่วัยแรกรุ่น ราชวดีจึงต้องเลิกการทำตัวเป็นเด็ก หันมาวางตัวเป็นผู้ใหญ่ตั้งแต่ยังไม่จบจากโรงเรียน เพื่อเป็นแม่บ้านให้บิดา

บัดนี้ หล่อนต้องพลัดพรากจากบิดาอีก เพราะจังหวัดที่ท่านไปประจำอยู่นั้นทุรกันดารเกินกว่าเด็กสาวแบบบางอย่างหล่อนจะทนไหว ทั้งเป็นการไม่สะดวกด้วยประการทั้งปวงที่บิดาจะหอบหิ้วหล่อนไปอยู่ด้วย เมื่ออาจารย์กาบทองผู้เป็นเพื่อนเก่าของมารดายื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ บิดาจึงรีบตกลง

ด้วยความยินดี

“เงินเดือนที่ได้ ลูกเอาไว้ใช้เองทั้งหมดเถอะนะ” ท่านบอกหล่อนเมื่อรู้ว่าอาจารย์กาบทองรับหล่อนไว้แล้ว “ถ้าไม่พอ ขาดเหลืออย่างไรก็เขียนบอกพ่อไป พ่อจะส่งมาให้”

ราชาวดีไม่อาจบอกได้ว่า สิ่งที่หล่อนขาดมิใช่เงินทอง หากแต่เป็นความสุขทางใจ เพราะถ้าพุดมีแต่จะทำให้บิดากังวล อีกอย่าง หล่อนมิใช่เด็กเล็กๆ อีกต่อไปแล้ว หากแต่เป็นสาวเต็มตัว อายุมากพอจะรู้จักรับผิดชอบตัวเองตามลำพังได้

“แม่ของลูกเขายากให้ลูกได้เป็นครู เขาพูดเสมอว่าถ้าเป็นครูในโรงเรียนดี ๆ อย่างกุลนาทวีวิทยาได้ก็จะดี ตอนนีถ้าวินญาณของแม่ล่วงรู้ คงจะสมหวังแล้ว”

“คุณแม่เป็นเพื่อนกับอาจารย์ใหญ่หรือคะ ลูกไม่ยกทราบมาก่อนเลย”

“แม่เคยเล่าว่ารู้จักกันตอนเด็กๆ แม่เขาเคยอยู่ในวังของเสด็จในกรมฯ ด้วยนี่ลูก สมัยยังเล็กมาก โตหน่อยคุณยายก็พาออกมาอยู่ข้างนอก เลยไม่ได้พบกันบ่อยนัก แต่คุณกาบทองโตมาในวัง เพราะเป็นญาติห่าง ๆ กับหม่อมพรรณราย”

ราชาวดียังลำดับไม่ถูกกับความเกี่ยวพันทางสายโลหิตที่ได้ฟัง แต่ในเมื่อเป็นเรื่องห่างไกลจากตัวหล่อนมาก หญิงสาวจึงไม่ได้ซักถามให้ละเอียด คิดว่าวันหนึ่งคงจะรู้เอง ถ้ามีเวลาถามไถ่บิดาได้นานกว่านี้

ดวงอาทิตย์คล้อยต่ำลง ในห้องเริ่มมืดด้วยเงาของยามเย็น เสียงเด็กที่อยู่ประจำเล่นก็พากัน ส่งเสียงเอะอะเฮฮาได้ยินแว่วมาจากสนาม แต่ถึงกระนั้นก็ไม่ได้ทำให้ความหดหู่ของราชาวดีคลายลง

ความรู้สึกนี้ยังติดตัวอยู่ตราบนานกระทั่งรับประทานอาหารเย็นเสร็จ ในห้องอาหารชั้นล่าง ซึ่งมีครูร่วมโต๊ะอยู่สิบกว่าคน รวมทั้งอาจารย์ใหญ่ด้วย และกลับขึ้นมาที่ห้องส่วนตัว ในขณะที่คนอื่นๆ แยกย้ายกันไปยังห้องของตนบ้าง

หญิงสาวฆ่าเวลาด้วยการหยิบการฝีมือที่ยังทำค้างอยู่ตั้งแต่อยู่บ้าน

หล่อนชักลูกไม้ไปเรื่อย ๆ เพื่อมิให้จิตใจวอกแวกไปที่อื่น จนกระทั่งนาฬิกาปลุกเตือนเล็กที่วางไว้หวั่นนอนซบออกเวลา 22.00 น.ตรง หล่อนจึงเก็บงานที่ทำอยู่เตรียมตัวเข้านอน

ราชวาทิตคิดว่าตัวเองคงไม่หลับ เพราะแปลกที่ แต่จะด้วยความเหน็ดเหนื่อยหรืออะไรก็ตาม หล่อนกลับหลับสนิทอย่างรวดเร็วเกินคาด ไม่รู้สึกแปลกที่เลยแม้แต่น้อย ราวกับสถานที่นี้เป็นสถานที่ที่หล่อนคุ้นเคยมานาน

หญิงสาวหลับไปนาน...หล่อนไม่แน่ใจว่าหล่อนรู้สึกตัวตื่นขึ้นมาหรือเป็นเพียงความฝันกันแน่ เมื่อได้ยินเสียงดนตรีไทยเจื้อยแจ้วแว่วมาจากที่ไกล

หล่อนรู้สึกครั้งแรกที่ตื่น บอکتตัวเองอย่างง่วงงุนว่า

‘ดนตรี...เด็กนักเรียนที่นี่คงซ้อมดนตรีกันตอนกลางวัน เพลงเพราะจริง’

เพลงไทยเดิมจากวงมโหรีนั้นไม่เหมือนเพลงใดที่หล่อนรู้จักมาก่อน แต่ก็คล้ายคลึงคลาว่าเคยผ่านหู เพียงแต่นึกไม่ออกว่าจากที่ใดกันแน่

ทุกสิ่งทุกอย่างโดยรอบมีแต่ความสงบเงียบ เสียงมโหรีแผ่วเบา จึงได้ยินชัดกระทั่งหู หอดักวานอ่อนหวานไพเราะราวกับดนตรีทิพย์ ราชวาทิเริ่มรู้สึกว่าตัวเองเบาหวิว...ล่องลอยไปในอากาศเหมือนเป็นขนนกบางเบา กระแสลมพัดพาให้ลอยละล่องไปสู่ทิศทางที่เสียงดนตรีแว่วมา

หล่อนมองเห็นห้องใหญ่ เพดานสูงกว้างแทบเป็นวังว่างผิดจากบ้านคนทั่วไปที่หล่อนเคยเห็น สว่างเรืองรองด้วยแสงตะเกียงแก้วจกกลับดুবัวแวมอยู่ทุกช่วงเสา เหนือประตูทุกบานที่เรียงรายอยู่เป็นช่องลมสลักลายโปร่งรูปเครือเถาอย่างประณีตงดงาม ทุกอย่างดูโอโง่งภาคภูมิ แม้เห็นได้ไม่ถนัดชัดเจนนัก เพราะมีเพียงแสงสว่างเรือง ๆ ราวกับภาพในความฝัน

ในห้องนั้นไม่มีเครื่องเรือนอื่นใด นอกจากเครื่องดนตรีไทย วางเรียงรายอยู่บนพื้นพรมสีแดงที่ปูลาดอยู่เกือบเต็มห้อง ไม่มีคนอยู่ในห้องนั้น... ทว่าเสียงดนตรีดังมาจากเครื่องดนตรีไทยที่วางนิ่งสนิทอยู่บนพื้นห้องนั่นเอง

ราชวาทิก้าวเดินเข้าไปในห้อง...เลือนลอยและเชื่องช้าเหมือนเคลื่อนไหว

อยู่ในน้ำ หล่อนไม่รู้เหมือนกันว่าจะเดินไปไหน แต่ข้าก้าวไปโดยอัตโนมัติ ในขณะที่เสียงดนตรีกังวานชัดเจนขึ้นราวกับมีนักดนตรีบรรเลงอยู่ตรงหน้าอย่างพร้อมเพรียง

เพลงที่ได้ยินแต่ไกลนั่นเอง เหมือนกับมีคนเล่นซ้ำอีกครั้งหนึ่ง แล้วเครื่องดนตรีเกือบทุกชนิดก็เงียบเสียงลง ปล่อยให้ซอสามสายกังวานขึ้นเจื้อยแจ้วเป็นเสียงเด่นชัดเพียงเสียงเดียว

เสียงซอนั่นหวานไพเราะ แจ่มชัดราวกับจะเอ่ยเอื่อนออกมาเป็นคำพูดได้ ฟังละม้ายเสียงสตรีผู้ขับร้องได้อย่างเพราะพริ้ง กำลังชมโฉมสตรีอีกผู้หนึ่งที่ทรงโฉมงดงามเกินคำพรรณนา

‘เพลงอะไรนะ ไพเราะเหลือเกิน’ ราชวดีถามตัวเองอย่างเปลือยไผ่

“ลาวม่านแก้ว...ห้องจำไม่ได้แล้วหรือ...ลาวม่านแก้วของเราทั้งสองคน”

คำตอบนั้นดังแว่วมาจากที่ใดที่หนึ่ง หุ้มกังวานเป็นเสียงบุรุษ แต่ไพเราะนุ่มนวลราวกับเสียงดนตรี

ราชวดีสะดุ้งพวเมื่อได้ยิน

“ใคร...ใครนั่นนะ”

หล่อนผวาลุกขึ้นโดยแรง ใจคอยังคงเต้นแรง โดยบอกไม่ถูกเหมือนกันว่าทำไมถึงตกใจ...ภายในห้องมืดสลัว มีเพียงแสงสว่างรางๆ จากช่องหน้าต่าง แสดงว่าภายนอกยังคงมืดสนิท ราชวดีพบตัวเองอยู่ในห้องพักของหล่อนอีกครั้งหนึ่ง เหมือนเมื่อก่อนเข้านอน

“โธ่ ฝันไปนะเอง” หล่อนพึมพำออกมาอย่างโล่งใจ

ตาสว่างเสียแล้ว ทั้งนาฬิกาบอกเวลาเพียงสี่นาฬิกาครึ่งของวันใหม่ หญิงสาวห่อไหล่เล็กน้อยเมื่อลมเย็นใกล้รุ่งพัดกรุยกรายเข้ามาทางหน้าต่าง หล่อนก้าวลงจากเตียง ตั้งใจจะไปปิดหน้าต่างบานนั้น แต่เมื่อเดินไปหยุดยืนมองดูทิวทัศน์ภายนอกก็ต้องเปลี่ยนความตั้งใจ เพราะโลกที่อาบด้วยสีเงินยวงอ่อนๆ ตัดกับความดำสนิทของพุ่มพฤกษ์นั้น งามประหลาดล้นนัก ผิดแผกไปจากโลกที่เต็มไปด้วยสีสนั่นยามที่วาวอย่างตรงกันข้าม

อากาศหนาวเย็น แสงจันทร์สีเงินช่างดูเย็นเยียบในความรู้สึกของหล่อน

เสียงดนตรีที่หล่อ่นได้ยินในความฝัน ไม่มีปรากฏอยู่อีก นอกไปเสียจาก
หรีดหึ่งเรไรตามธรรมชาติ ราชาวดีถอนใจยาวด้วยความรู้สึกที่บอกไม่ถูก...
คละปนอยู่ระหว่างความสุขและความเศร้าใจ อย่างที่หล่อ่นไม่อาจอธิบาย
เหตุผลได้

หวานนึกถึงความฝันเมื่อครู่ แผลงที่หล่อ่นช่างฝันได้เป็นตุเป็นตะ
ถึงเพลงไทย ซ้ำยังตั้งชื่อเพลงได้เสียด้วยราวกับเป็นของจริงทั้งที่หล่อ่นไม่มี
ความรู้ทางเพลงไทยเดิมก็มากน้อย เพราะคอนแวนต์ที่หล่อ่นเรียนมาไม่มี
การฝึกหัดดนตรีไทยให้นักเรียน

‘ลาวมานแก้ว...ชื่อแปลกพิลึก หมายถึงอะไรก็ไม่รู้’ หล่อนถามตัวเอง
หล่อ่นมองยอดไม้ที่อาบแสงจันทร์ เป็นเงาสีเทาเงินจางๆ ไหวยวบยาบ
เล็กน้อยตามกระแสลม ทำให้เห็นแสงสว่างอย่างหนึ่งวับแวมลอดไปไม่มา
เมื่อเพ่งมองจึงเห็นว่ามาจากยอดอาคารที่สูงตระหง่านอยู่ในที่ไกลนั่นเอง
ใครสักคนคงเปิดไฟทิ้งไว้ที่วังแห่งนั้น แบบเดียวกับที่เปิดไว้ตามทางเดิน
ตลอดคืน

สมัยก่อน...ตั้งแต่เสด็จในกรมฯยังทรงพระชนม์ชีพอยู่ วังนั้นคงจะเป็น
ศูนย์กลางของความโอ้อ่าหุหราทั้งมวล เวลากลางคืนคงจะมีแต่เสียงมโหรี
เจื้อยแจ้วอย่างหล่อ่นได้ยินในความฝัน ผู้คนคงจะเดินกันขวักไขว่เต็มไปด้วย
ความมีชีวิตจิตใจ ท่ามกลางแสงไฟที่สว่างแพรวพราวออกมาจากหน้าต่าง
ทุกบาน

บัดนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยรุ่งเรืองมาในอดีต ล้วนแล้วแต่สูญสลาย
ไปจนหมดสิ้น เหลือไว้แต่วังที่ปิดร้างปราศจากผู้คน มีแต่ความมืดและความ
เงียบเชียบราวกับสุสาน มีเสียงนกและหนูแว่วอยู่ตามห้องหับต่างๆ แทน
เสียงผู้คนและเสียงเพลงไทยที่เคยขับกล่อมมาแต่เดิม...บัดนี้...ไม่มีอะไร
เหลืออยู่อีกเลย

ตึกที่ปรากฏอยู่ในบริเวณกว้างประมาณหนึ่งไร่ เป็นตึกแบบสมัยใหม่ล่าสุด
เท่าที่จะหาได้ในแถบบางกะปิ ตัวตึกเป็นรูปเหลี่ยมหลังคาลาดต่ำแบบยุโรป

ทาสีเขียวอ่อนกลมกลืนไปกับความเขียวขจีของพื้นที่ลาดชันเป็นต้นเนินที่ตั้งของบ้าน แล้วลาดอีกด้านหนึ่งลงจรดสระน้ำที่สะพรั่งด้วยดอกบัวสายเหนือผิวน้ำใส ด้านหน้าเป็นถนนโอบโค้งไปรอบสนามรูงวงกลมตรงกลางซึ่งประดับด้วยตุ๊กตาหินอ่อนเป็นระยะสลับกระถางลายคราม ปลุกไม้ตัดรูปต่างๆ เห็นได้ชัดว่าเป็นของเก่า ซึ่งใช้เวลาหลายสิบปีกว่าจะตัดรูปทรงได้งดงามขนาดนี้

รถของอาจารย์กาบทองจอดลงหน้าตึก ซึ่งเป็นบันไดสองสามชั้นลาดขึ้นสู่ระเบียงหินอ่อน คนขับก้าวลงมาเปิดประตูให้สตรีทั้งสองคน โดยมีราชาวดีก้าวลงมาที่หลังอย่างขลาดๆ ระคนความตื่นต้นกับความหุหุหราที่เห็นอยู่โดยรอบ

สาวใช้หน้าตาหมดจดคนหนึ่งโผล่ออกมาต้อนรับ หล่อนบอกเสียงเรียบร้อยว่า

“หม่อมท่านให้เชิญไปที่ระเบียงหลังค่ะ”

ราชาวดีไม่ใช่แขกสำคัญ เจ้าของบ้านจึงไม่ต้อนรับในห้องรับแขกด้านหน้า หากแต่ให้ไปพบที่ระเบียงด้านหลัง ซึ่งเป็นลานกว้างปูด้วยแผ่นกระเบื้องหินสลับลี มีหลังคายื่นออกคลุมกันแดดได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะยามบ่าย หากแต่เป็นที่ที่ลมโกรกได้เย็นสบายเต็มที่

หม่อมพรรณรายนั่งอยู่บนตั่งมุก บนพื้นตรงหน้ามีสตรีหลายคน ซึ่งเป็นคนในวังกำลังก้มหน้าก้มตาสลักฝัก ประดิษฐ์ประดอยเป็นรูปต่างๆ โดยมีสายตาผู้เป็นนายจับจ้องอยู่อย่างเข้มงวด เมื่อผู้เป็นแขกไปถึงก็ต้องทรุดตัวลงนั่งกับพื้นห่างออกไป หม่อมพรรณรายจึงเบือนหน้ามามองพร้อมกับโบกมือให้คนอื่นถอยไปจากระเบียง

“อ้อ! กาบทองมาแล้วรี”

นับกันโดยศักดิ์ อาจารย์กาบทองเป็นลูกพี่ลูกน้อง แต่ก็เป็นลูกพี่ลูกน้องห่างๆ และยังมีวัยน้อยกว่าหม่อมพรรณรายหลายปี ดังนั้นเมื่ออยู่ต่อหน้า ราชาวดีจึงเห็นว่าอาจารย์ใหญ่ผู้มีสง่าผ่าเผยขามอยู่ในโรงเรียน กลับกลายเป็นเด็กลงไปถนัด ต่อหน้าสตรีสูงอายุ ผู้มีนัยน์ตามเป็นพิเศษ

และท่าทางเข้มนวดผู้นี้

“นั่นนะหรือ ครูคนใหม่” หม่อมพรรณรายมองลอดแว่นมายังหญิงสาว
“เจ้าค่ะ” อาจารย์กาบทองตอบอย่างนอบน้อม ข้าเลื่องมอกราชาวดี
“ขยับเข้าไปให้ท่านเห็นถนัดๆ ซิ ราชาวดี”

ราชาวดีทำตามคำสั่ง ก็มลงกราบหม่อมพรรณราย แล้วเงยหน้าขึ้นมอง
อย่างสนใจ ก็พบนัยน์ตาคมกริบหลังแว่นสีขาวใสมองจับอย่างพิจารณา

“ชื่ออะไรนะ กาบทอง” หม่อมไม่พูดกับหญิงสาวโดยตรง หากแต่
หันไปถามอีกฝ่ายหนึ่งแทน

“ราชาวดีเจ้าค่ะ คุณพี่”

“ชื่อเสียงเรียงนามหุหุจริง” น้ำเสียงที่พูดคล้ายกับจะค่อน แต่ก็
ไม่เชิงนัก “เด็กสมัยนี้ชื่อราวกับเป็นเจ้านาย ลูกเต้าเหล่าใครหรือ แม่ราชาวดี
คนนี้”

หม่อมพรรณรายยังคงไม่พูดกับหญิงสาวโดยตรงอยู่นั่นเอง ทำให้
ราชาวดีเริ่มอึดอัด จนอยากจะลุกออกจากห้องเสียเดี๋ยวนั้นถ้าทำได้

“ลูกสาวแม่ว่าอย่างไรรู้เจ้าค่ะ” อาจารย์กาบทองตอบอย่างคล่อง-
แคลว “แม่ว่าได้กับลูกชายคุณพระปขาทร ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย
แล้วตัวเขาเองก็เป็นนายอำเภอ ตอนนี้อยู่ประจำอยู่ที่อุดรฯ มีลูกสาวคนเดียว
คือคนนี้นะเจ้าค่ะ”

“วดีไหน...วดีที่เคยอยู่ในวังตอนเล็ก ๆ นะหรือ”

“ค่ะ วดีลูกสาวแม่วงนั้นแหละเจ้าค่ะ”

“อ้อ...” หม่อมพรรณรายพึมพำ มองลอดแว่นมาอีกครั้ง “ฉันจำได้
แล้ว ตอนวดีเขาแต่งงานเขาก็ยังมาเชิญฉันไปรดน้ำ...ทราบแต่ว่ามีลูกคนหนึ่ง
เออ! แม่ราชาวดีไม่ยกเหมือนแม่นะ แม่เขาเป็นคนท้วม ผิวสองสี ตอน
เล็ก ๆ ละก็ อ้วนท้วนน่าเอ็นดู ลูกสาวไม่เหมือนแม่เลย กลับไปคล้ายใครนะ...
นึกไม่ออก...”

ปากว่านึกไม่ออก แต่ราชาวดีสังเกตเห็นอาการระงักของหม่อม
พรรณราย พร้อมกับสีหน้าเปลี่ยนไปทันที